

Il-passiġġieri ta' titjira b'konnessjonijiet għandhom jiġu kkompensati meta t-titjira tagħhom tasal fid-destinazzjoni finali b'dewmien ta' tliet sigħat jew iktar

Il-fatt li d-dewmien tat-titjira inizjali ma qabiżx il-limiti meħtieġa mid-dritt tal-Unjoni ma għandu ebda effett fuq id-dritt għall-kumpens

Ir-Regolament fil-materja ta' kumpens u ta' assistenza ta' passiġġieri¹ jagħtihom, fil-prinċipju, assistenza matul id-dewmien tat-titjira tagħhom. Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja, fis-sentenza tagħha *Sturgeon*² iddeċidiet li l-passiġġieri, li t-titjira tagħhom giet ittardjata jistgħu wkoll jiġu kkompensati, anki jekk dan id-dritt huwa biss mogħti espressament mir-Regolament meta t-titjiriet jiġu kkanċellati, u meta jilħqu d-destinazzjoni finali tagħhom tliet sigħat jew iktar tard wara l-wasla skedata. Tali kumpens fil-forma ta' somma f'daqqa, ta' ammont inkluż bejn €250 u €600 skont id-distanza tat-titjira, huwa ddeterminat skont l-aħħar destinazzjoni fejn il-passiġġier ser jasal wara l-ħin skedat.

L.-T. Folkerts kellha prenotazzjoni għal titjira minn Bremen (il-Ġermanja) lejn Asunción (il-Paragwaj), b'konnessjoni f'Parigi (Franza) u f'São Paulo (il-Brażil). It-tluq tat-titjira minn Bremen b'destinazzjoni lejn Parigi, operata mill-kumpannija Air France, giet ttardjata u l-ajruplan telaq b'dewmien ta' madwar sagħtejn u nofs meta mqabbel mal-ħin inizjali tat-tluq. B'konsegwenza, L.-T. Folkerts tilfet il-konnessjoni tagħha f'Parigi lejn São Paulo, operata wkoll minn Air France, li sussegwentement ittrasferiet din il-prenotazzjoni fuq titjira ulterjuri lejn l-istess destinazzjoni. Minhabba l-wasla tardiva tagħha f'São Paulo, L.-T. Folkerts tilfet il-konnessjoni lejn Asunción skedata inizjalment, u waslet hemmhekk b'dewmien ta' ħdax-il siegħa meta mqabbel mal-ħin tal-wasla inizjalment skedat.

Peress li Air France kienet giet ikkundannata tħallas id-danni lil L.-T. Folkerts, inkluż b'mod partikolari somma ta' €600 abbażi tar-Regolament, din il-kumpannija pprezentat azzjoni quddiem il-Bundesgerichtshof (Qorti Federali tal-Ġustizzja Ġermaniża). Din il-qorti tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk il-passiġġier bl-ajru jistax jiġi kkompensat meta t-tluq tat-titjira tiegħu ikun giet ttardjata b'inqas minn tliet sigħat iżda meta dan ikun wasal fid-destinazzjoni finali tiegħu b'dewmien ugwali għal jew iktar minn tliet sigħat meta mqabbel mal-ħin tal-wasla inizjalment skedat.

Fis-sentenza tagħha ta' illum, il-Qorti tal-Ġustizzja tfakkar qabel kollox li r-Regolament għandu l-għan li jagħti drittijiet minimi lill-passiġġieri bl-ajru meta dawn tal-aħħar jiffaċċjaw tliet tipi ta' sitwazzjonijiet distinti: fil-każ li ma jithallewx jitolgħu kontra l-volontà tagħhom, fil-każ li t-titjira tagħhom tiġi kkanċellata u, fl-aħħar, fil-każ li t-titjira tagħhom tiġi mdewma.

Sussegwentement, il-Qorti tal-Ġustizzja tirreferi għall-ġurisprudenza tagħha li tgħid li l-passiġġieri tat-titjiriet imdewma li jbatu minn dewmien twil - jiġifieri ta' żmien ugwali għal jew iktar minn tliet siegħat - għandhom dritt għal kumpens, l-istess bħall-passiġġieri li t-titjira inizjali tagħhom giet ikkanċellata u li lilhom it-trasportatur bl-ajru ma huwiex f'pożizzjoni li jipproponi rotta differenti fil-

¹ Ir-Regolament (KE) Nru 261/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Frar 2004 li jistabbilixxi regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passiġġieri fil-każ li ma jithallewx jitolgħu u ta' kkanċellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet, u li li jħassar ir-Regolament (KEE) Nru 295/91 (GU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 7 Vol. 8, p. 10).

² Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tad-19 ta' Novembru 2009 fil-kawża magħquda [C-402/07](#) u [C-432/07](#); *Sturgeon vs Condor Flugdienst GmbH u Böck et vs Air France SA*; ara wkoll CP Nru [102/09](#).

kundizzjonijiet previsti mir-Regolament, peress li huma għaddew minn telf ta' ħin irriversibbli u, għalhekk, minn skumdità simili (sentenza Sturgeon, Nelson³). Peress li din l-inkonvenjenza timmaterjalizza, għal dak li jikkonċerna t-titjiriet imdewma, fil-wasla fid-destinazzjoni finali, id-dewmien għandu jkun evalwat meta mqabbel mal-ħin tal-wasla skedat f'din id-destinazzjoni, jiġifieri d-destinazzjoni tal-aħħar titjira.

Għalhekk, fil-każ ta' titjira b'konnessjonijiet, il-kumpens fil-forma ta' somma f'daqqa għandu jiġi evalwat skont id-dewmien meta mqabbel mal-ħin tal-wasla skedat fid-destinazzjoni finali, mifhum bħala d-destinazzjoni tal-aħħar titjira li ttieħdet mill-passiġġier ikkonċernat.

Is-soluzzjoni kuntrarja kienet tikkostitwixxi differenza fit-trattament mhux ġustifikata sa fejn din kienet titrat b'mod differenti lill-passiġġieri ta' titjiriet li jgħaddu minn dewmien fil-wasla fid-destinazzjoni finali tagħhom ugwali għal jew iktar minn tliet sigħat meta mqabbel mal-ħin tal-wasla skedat skont jekk id-dewmien tat-titjira tagħhom meta mqabbel mal-ħin tat-tluq skedat ikunx qabeż, jew le, il-limiti ddikjarati fir-Regolament, u dan, minkejja li l-iskumdità tagħhom marbuta ma' telf ta' ħin irriversibbli hija identika.

F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja tippreċiża li l-kumpens fil-forma ta' somma f'daqqa li għandu dritt għalih passiġġier abbażi tar-Regolament, meta t-titjira tiegħu tilhaq id-destinazzjoni finali tagħha b'dewmien ta' tliet sigħat jew iktar meta mqabbel mal-ħin tal-wasla skedat, ma huwiex suġġett għall-osservanza tal-kundizzjonijiet li jagħtu dan id-dritt għall-miżuri ta' assistenza u ta' teħid ta' responsabbiltà, peress li dawn huma imposti f'każ ta' dewmien fit-tluq tat-titjira.

Rigward il-konsegwenzi finanzjarji għat-trasportaturi bl-ajru, il-Qorti tal-Ġustizzja tirrileva li dawn il-konsegwenzi jistgħu jitnaqqsu, qabel kollox, meta t-trasportatur ikun f'pożizzjoni li juri li d-dewmien twil huwa dovut għal ċirkustanzi straordinari li ma setgħux jiġu evitati minkejja li jkun tteħdu l-miżuri kollha raġonevoli, jiġifieri ċirkustanzi li fuqhom it-trasportatur tal-ajru ma għandux kontroll effettiv (sentenza Wallentin-Hermann⁴). Sussegwentement, l-obbligi imposti bir-Regolament huma bla ħsara għall-fatt li t-trasportaturi jitolbu kumpens mingħand kull persuna li kkawżat id-dewmien, inkluzi terzi (sentenza Nelson et). Fl-aħħar, l-ammont tal-kumpens, iffissat għal €250, €400 u €600 skont id-distanza tat-titjiriet ikkonċernati jista' jitnaqqas b'50 %, b'mod konformi mar-Regolament, meta d-dewmien jibqa', għal titjira ta' iktar minn 3 500 kilometru, taħt l-erba' sigħat. Il-Qorti tal-Ġustizzja tfakkar ukoll li l-għan tal-protezzjoni tal-konsumaturi, u għalhekk, tal-passiġġieri tal-ajru, jista' jiġġustifika l-konsegwenzi ekonomiċi negattivi, anki kunsiderevoli, għal ċerti operaturi ekonomiċi.

B'konsegwenza, il-Qorti tal-Ġustizzja tirrispondi li **passiġġier ta' titjira b'konnessjonijiet għandu jkun ikkompensat meta huwa jkun sofra dewmien fit-tluq ta' żmien iqsar mil-limiti stabbiliti fir-Regolament iżda li jkun lahaq id-destinazzjoni finali tiegħu b'dewmien ugwali għal jew iktar minn tliet sigħat meta mqabbel mal-ħin tal-wasla skedat. Fil-fatt, dan il-kumpens ma huwiex suġġett għall-eżistenza ta' dewmien fit-tluq.**

TFAKKIRA: Ir-rinviju għal deċiżjoni preliminari jippermetti lill-qrati ta' Stati Membri, fil-kuntest ta' kawża mressqa quddiemhom, li jressqu domanda lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni jew dwar il-validità ta' att tal-Unjoni. Il-Qorti tal-Ġustizzja ma tiddeċidix il-kawża nazzjonali. Hija l-qorti nazzjonali li tiddeċiedi l-kawża skont id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja. Din id-deċiżjoni torbot, bl-istess mod, lill-qrati nazzjonali l-oħra li titressaq quddiemhom problema li tixxiebah.

Dokument mhux uffiċjali għall-użu tal-mezzi tal-komunikazzjoni li ma jorbotx lill-Qorti tal-Ġustizzja.

It-test sħiħ tas-sentenza jinsab fuq is-sit CURIA mill-jum li fiha tingħata s-sentenza

Kuntatt għall-istampa: Christopher Fretwell ☎ (+352) 4303 3355

Xeni tal-għoti tas-sentenza jinsabu fuq "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

³ Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tat-23 ta' Ottubru 2012 fil-kawża magħquda Nelson et vs Deutsche Lufthansa AG u TUI Travel et vs Civil Aviation Authority ([C-581/10 u C-629/10](#)), ara wkoll CP Nru [135/12](#).

⁴ Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tat-22 ta' Diċembru 2008 fil-kawża Friederike Wallentin-Hermann vs Alitalia ([C-549/07](#)); ara wkoll CP Nru [100/08](#).

